

עיצוב אגס צפוף לעיכוב התפשטות מחלת החרכון

דוח מסכם 2013 (שנה ראשונה)

רפי שטרן

רקע ותאור הבעיה

מטעי האגס נתקפו ב 2010 במחלת החרכון. אין זו התקפת החרכון הראשונה, אך היא החמורה ביותר בה נתקף הענף בשנים האחרונות. קיימים דרכים רבות להתמודד עם מחלת החרכון, והעיקריות שבהם מבוססות על טיפולים בריסוס חומרים בפריחה ומניעת חדירת גורם המחלה לפרח והעץ, והמשכם בתהליכי סניטציה לסילוק החלקים הנגועים. ב-2011 יצא משימוש החומר סטרנר, החומר העיקרי ששימש אותנו למניעת החרכון, עקב עמידות לחיידק הארויניה מחולל מחלת החרכון. מתצפיות שערכנו למדנו כי המחלה תוקפת קשה עצים המצויים בצמיחה נמרצת בעיקר בחיי המטע הראשונים עד גיל 10, אך גם בגילאים מאוחרים יותר. כדי לעכב את התפשטות המחלה ניתן לרסן את העץ. הריסון נעשה כיום ע"י שימוש במעכבי צימוח כגון מג'יק, קולטאר ורגליס. עם זאת ניתן להשיג ריסון גם בדרך פשוטה ע"י שימוש בכנות מרסנות ונטיעה צפופה. מטרת התכנית היא לבחון אסטרטגיות גדול ועיצוב חדשות, שיאפשרו את גדול עץ האגס בעיקר מהזן ספדונה, עם צמיחה מוחלשת יותר, כך שגם אם יתרחש אירוע הדבקה בחרכון, לא יהיה בכך סיכון קיומי לעצים, כמו זה הקיים היום לעצים הצומחים חזק. היפותזת העבודה היא שנטיעת מטעי אגס בעיצוב שיגרום לצימוח מרוסן ככל האפשר יאט את קצב התקדמות המחלה ברקמות המעוצות. עצים אלה יהיו עמידים פיזיולוגית לגורם המחלה. אנו גם משערים שהעצים יהיו פוריים יותר, ושהפרי שלהם יהיה איכותי יותר.

חומרים ושיטות

העצים ניטעו בחוות המטעים שבעמק החולה ביוני 2013.

פירוט הטיפולים לפי זנים:

ספדונה:

ביקורת (עץ חזק): "שדרה" 2.5 x 4.0 מ' (100 עצים/ד')

צפוף (עץ מוחלש): "ציר" – 1.0 x 4.0 מ' (250 עצים/ד')

הרכבה בגובה 10 ס"מ מע"פ קרקע.

הכנה: חבוש BA-29

קוסציה:

ביקורת (עץ חזק): "גביע" – 2.0 x 4.0 מ' (110 עצים/ד')

צפוף (עץ מוחלש): "ציר" – 1.5 x 4.0 מ' (167 עצים/ד')

הרכבה בגובה 10 ס"מ מע"פ קרקע

הכנה: בטוליפוליה

מבנה הניסוי:

ניסוי תלת-גורמי שניטע בחלקות מפוצלות פעמיים. הגורם הראשון (בחלקות הראשיות) הוא הזן והוא כולל שתי רמות: ספדונה וקוסציה. הגורם השני (בחלקות המשנה הראשיות) הוא צורת העיצוב וגם הוא כולל שתי רמות: עיצוב "ציר" מול "שדרה" (בזן ספדונה); עיצוב "ציר" מול "גביע" (בזן קוסציה). הגורם השלישי (בחלקות המשנה המשניות) הוא מועד האילוח והוא יכול שתי רמות: אילוח לאחר שנתיים ואילוח לאחר 4 שנים. החלקות שיעוצבו בצורת ציר בכל אחד משני הזנים יאולחו בעונת האביב או הסתיו. מבנה הניסוי - בלוקים באקראי עם 4 חזרות לכל טיפול, 5 עצים לחזרה.

תוצאות

החלקה רק ניטעה בקיץ 2013. בשלב זה התבססות העצים היא טובה.